



mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM



Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Eva Ševčíková

Sociálna integrácia mentálne postihnutých žiakov: „Integrácia na dlani“

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Trenčín

2015

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Eva Ševčíková

Kontakt na autora: Spojená škola internátna, M.R.Štefánika 323/1, Trenčianska Teplá
evase6@gmail.com

Názov OPS/OSO: Sociálna integrácia mentálne postihnutých žiakov: „Integrácia na dlani“

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2015
XV. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Jana Martinková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

sociálna integrácia, mentálne postihnutie, intaktná populácia, regionálna výchova, tradičná ľudová kultúra, ľudový folklór, ľudový odev – kroj, ľudové remeslá – ľudová výroba, pracovné vyučovanie, rozumová výchova

Anotácia

Predložená osvedčená pedagogická skúsenosť Sociálna integrácia MP žiakov: „Integrácia na dlani“ opisuje možnosti realizovania sociálnej integrácie netradičnými formami. Predstavuje stretnutia mentálne postihnutých žiakov Spojenej školy internátnej v Trenčianskej Teplej a zdravej populácie prostredníctvom aktivít regionálnej výchovy. Mentálne postihnutí žiaci sa spoločne so zdravou populáciou učia o tradičnej ľudovej kultúre, ľudovom folklóre, ľudových remeslách a ľudovej výrobe. Práca popisuje pravidelné stretnutia postihnutých žiakov s intaktnými deťmi MŠ, intaktnou populáciou a spoločné aktivity a činnosti zamerané na skvalitnenie života MP vo výchovno-vzdelávacom a voľnočasovom živote. Prostredníctvom aktivít a činností realizovaných spoločne s intaktnou populáciou sa mentálne postihnutí žiaci školy spojili so svetom intaktných jedincov.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Regionálna výchova v primárnom vzdelávaní

120/2010-KV

Regionálna výchova v primárnom vzdelávaní II
336/2010-KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 SOCIÁLNA INTEGRÁCIA MENTÁLNE POSTIHNUTÝCH	7
1.1 Mentálne postihnutie (mentálna retardácia).....	8
1.1.1 Stupne mentálnej retardácie.....	8
2 REGIONÁLNA VÝCHOVA	10
2.1 Tradičná ľudová kultúra	10
2.1.1 Ľudový folklór.....	11
2.1.1.1 Ľudový odev – kroj.....	11
2.1.2 Ľudové remeslá – ľudová výroba	12
3 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI.....	13
3.1 Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra v SŠI	13
3.1.1 Ľudová kultúra a folklór v edukácii regionálnej výchovy.....	14
3.1.1.1 Ľudový odev – ľudový kroj, ukážka z vyučovacej hodiny.....	16
3.1.2 Ľudové tradície a remeslá, výroba keramiky.....	18
3.1.2.1 Stretnutia MP žiakov s deťmi MŠ.....	19
3.1.2.2 Stretnutia MP žiakov s občanmi obce.....	22
3.2 Overené prínosy osvedčenej pedagogickej skúsenosti	23
3.2.1 Prínosy OPS pre MP žiakov a intaktnú populáciu.....	23
3.2.2 Prínosy OPS pre pedagogickú verejnosť.....	23
3.3 Odporúčania.....	24
3.4 Potrebné pomôcky a prostriedky.....	24
ZÁVER	25
ZOZNAM LITERATÚRY.....	26
ZOZNAM PRÍLOH.....	29

ÚVOD

„Smieme byť takí, akými sme – avšak takí, aby sme vedeli žiť so sebou samými, s druhými ľuďmi bez toho, aby sme ubližovali, poškodzovali atď. a naďalej zostali súčasťou spoločnosti, ktorá žije v súlade s prírodou“ (Prucha, 2009a).



Obrázok 1 Sociálna integrácia

Prameň: vlastný návrh

Sociálna integrácia mentálne postihnutých (ďalej MP) žiakov: „Integrácia na dlani“ predstavuje možnosť spájať svet mentálne postihnutých a intaktnej populácie v spoločných aktivitách. Umožňuje vstúpiť do spoločensko - pracovných a rozumových aktivít, ktoré môžu spolu realizovať mentálnou úrovňou dva odlišné „svety“. Poukazuje na cestu k vzájomnej tolerancii a porozumeniu dvoch odlišných „svetov“ a zároveň umožňuje vstúpiť do krehkého sveta sociálnej integrácie.

Osvedčená pedagogická skúsenosť (ďalej OPS) patrí do témy *Skúsenosti s uplatňovaním nových progresívnych metód a foriem práce vo výchovno-vzdelávacej činnosti*. Bola realizovaná v Spojenej škole internátnej v Trenčianskej Teplej (ďalej SŠI) v organizačných zložkách školy: Špeciálna základná škola (ďalej ŠZŠI) a Praktická škola internátna (ďalej PrŠI). V teoretickej časti sa venujem pojmom sociálna integrácia, mentálna retardácia, regionálna výchova, približujem svet človeka s mentálnym postihnutím. Teoretická časť je spracovaná na základe obsahovej analýzy odbornej literatúry.

Vychádzala som z poznatku, že človek je jedinečná bytosť s biologickými predpokladmi, formovaná výchovou, vzdelávaním, prostredím a zároveň vlastnou aktivitou. Spolupráca MP s intaktnou populáciou tvorí neodmysliteľnú súčasť formovania osobnosti MP dieťaťa a zároveň i zdravej populácie, spoluutvára charakter žiaka. Jedným z cieľov „Integrácie na dlani“ bolo pretrhnúť bariéry neznalosti o živote MP a poukázať na spoločnú existenciu zdravotne znevýhodneného človeka s človekom zdravým.

OPS popisuje ucelený systém aktivít, činností realizovaných MP žiakmi SŠI spoločne s intaktnou populáciou.

Cieľom práce je analyzovať a prezentovať problematiku sociálnej, netradičnej integrácie, ako ju poníma škola, v ktorej pracujem. Obsahom OPS sú ukážky sociálnej, netradičnej integrácie prostredníctvom učenia sa detí predškolského zariadenia – žiakov špeciálnej

základnej školy a praktickej školy, stretnutia folklórnej skupiny Teplanka, dôchodcov obce Tr. Teplá pri realizácii prvkov regionálnej výchovy, učení sa k vzájomnej spolupatričnosti. Hlavnou oblasťou realizovania sociálnej integrácia bola regionálna výchova a pracovné vyučovanie.

Špecifické ciele práce:

- vytvárať u detí a žiakov MP i zdravej populácie predpoklady ľudsosti, porozumenia a rešpektovania sa,
- odstrániť vnímanie MP detí a žiakov „súcitom“
- pestovať kladný vzťah k práci,
- rozvoj estetického vnímania detí a žiakov.

Edukačná a mimoškolská činnosť je zameraná na:

- regionálnu výchovu,
- pracovné vyučovanie,
- zdravotnú výchovu,
- estetickú výchovu.

Pre napísanie tretej kapitoly práce bola použitá kvalitatívna metóda opisu ukážok aktivít a činností realizovaných pri stretnutiach MP žiakov SŠI v Trenčianskej Teplej so zdravou populáciou. Podklad k jej vypracovaniu tvoria informácie získané z priamych činností, aktivít, ktoré sú výsledkom trojročnej spolupráce dvoch odlišných „svetov“ - *sveta detí MŠ v Trenčianskej Teplej, spoluobčanov obce Trenčianska Teplá, folklórnej skupiny Teplanka a sveta MP žiakov SŠI v Trenčianskej Teplej*. Praktická časť OPS je ukážkou netradičných foriem práce pri sociálnej integrácii MP do spoločnosti uskutočňovaná zväčša na pôde školy. Aktivity boli a sú naďalej podporované zriaďovateľom školy Okresným úradom, odborom školstva v Trenčíne.

V praktickej časti OPS predkladám námety, ktoré sme realizovali v škole, s využitím regionálnej výchovy, pracovnej výchovy a s vyhodnotením výsledkov a ich interpretáciou. Poukazujem, že sociálnu integráciu ľudí s mentálnym postihnutím dokáže pozitívne ovplyvniť kvalitatívny rozvoj komunikačných a sociálnych vzťahov s intaktnou populáciou. Texty v práci sú doplnené fotografickými kolážami, praktickými ukážkami, ktoré sú dôkazom, že netradičné ponímanie integrácie môže plnohodnotne inovovať vyučovanie mentálne postihnutých k začleneniu do spoločnosti.

Dva odlišné svety naozaj môžu existovať vedľa seba. Tieto námety môžu slúžiť pedagógom ako návod pri sociálnej integrácii MP žiakov s intaktnou populáciou. Verím, že OPS je ukážkou vhodnou i pre pedagógov, ktorí pracujú so zdravou populáciou. Môžno budú motivovaní k sociálnej integrácii tak, že v ich škole pre zdravých žiakov bude dochádzať k pravidelnému stretávaniu nepostihnutých žiakov so žiakmi postihnutými. Možno zanikne bariéra slov „postihnutý“ a „nepostihnutý“. Možno si intaktná populácia uvedomí, že MP žiaci sú v prvom rade ľudia. Ich postihnutie je až na druhom mieste. Myslím, že práve toto sa nám v obci Trenčianska Teplá podarilo.

1 SOCIÁLNA INTEGRÁCIA MENTÁLNE POSTIHNUTÝCH

Hodnota človeka predsa nie je určovaná tým, či dobre vidí, počuje, chodí atď., ale predovšetkým tým, aký je to človek, aká je jeho morálka, aké sú jeho vnútorné pohnútky (Požár 1990).

Fischer, Škoda (2008) integráciu vymedzujú ako snahu o úplné zapojenie hendikepovaného jedinca, splynutie, začlenenie a zapojenie v spoločnosti. Integrácia je označením najvyššieho stupňa socializácie (Slowík, 2007).

Sociálna integrácia MP žiakov sa uskutočňuje v odlišných priestoroch, ale dochádza k pravidelnému stretávaniu sa postihnutých žiakov s nepostihnutými žiakmi, deťmi, nepostihnutou populáciou. Sociálnu integráciu môžeme nazvať formu netradičnej integrácie mentálne postihnutých (MP) žiakov: „Integrácia na dlani“. Tak sme ju nazvali v našej škole. Sociálna integrácia je použiteľnou metódou na skvalitňovanie života MP žiakov. Forma netradičnej integrácie predstavuje možnosť spájať svet MP a intaktnej populácie v spoločných aktivitách. Netradičná integrácia MP žiakov je súbor aktivít a činností zameraných na skvalitnenie života MP vo výchovno-vzdelávacom a voľnočasovom živote. Prostredníctvom aktivít a činností realizovaných spoločne s intaktnou populáciou sa MP žiaci priblížia svetu mentálne zdravých jedincov. V slovenskej legislatíve, pokiaľ ide o objekt sociálnej integrácie pre vyššie uvedenú populáciu, sa používa termín „žiak/dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami“. Tento pojem upresňuje v §2 v odstavci j) školský zákon 245/2008 a s ním súvisiace a platné vyhlášky i smernice, konkretizujúce výchovu a vzdelávanie detí, žiakov s aj bez ŠVVP.

V poslednom desaťročí sa presadzujú snahy o integráciu, jej vyšší stupeň inklúziu, aj MP jedincov. Ciele inklúzie sú zahrnuté v snahe o „humanizáciu“ a „demokratizáciu“ v celom výchovnom, vzdelávacom a vyučovacom systéme (Lechta, 2009), ktorého základom je podľa Horňákovej (1996, s. 4) skutočnosť, že „každý človek má svoje nedostatky, nikto nie je dokonalý a všetci potrebujú túto slobodu, aby mohli byť takými, akí sú a na nič iné ich spoločnosť „nepretvára“. Ide o akceptáciu žiaka s MP, vychádzajúcu z vnútorného presvedčenia a nielen o toleranciu ako pri klasickej integrácii (Lechta, 2010).

Zaujala ma sociálna integrácia, kde je každý žiak sám sebou. Socializačná, alebo spoločenská funkcia znamená „vytváranie podmienok pre sociálne kontakty a nadväzovanie sociálnych vzťahov, napr. pri organizovaných podujatiach, táboroch, výletoch, pri stretnutiach s kamarátmi...“ (Kratochvílová, 2010, s. 86). Prikláňam sa k názoru Balážovej (2011), ktorá vychádza z poznania, že budeme žiakom vštepovať, že existujú odlišnosti medzi ľuďmi - sme si však ako ľudia rovní, a tak predsa rozdielni. Vychádzam z poznatku, že zdravý jedinca sú „rovnocennými“ s MP žiakmi. Ponímanie prostredníctvom akceptácie, nie súcitom ponímať MP (Lechta, 2010).

Sociálna integrácia MP žiakov s intaktnou populáciou vplýva na vnútorné prežívanie, sebahodnotenie a zosiluje pocit úspechu u MP žiakov. Využíva hlavne metódu pozitívneho posilňovania, ktorá je založená na vytváraní pocitu úspešnosti. Sebavedomie u MP žiakov vzrastá, keď sa môžu presadiť, keď zažívajú úspech. MP dieťa, ktoré je úspešné, sa hodnotí lepšie a bude mať vyššie sebahodnotenie aj v budúcnosti ako MP žiak, ktorý opakovane zažíva neúspech a je zdravou populáciou podceňovaný. Žiak svoje výsledky práce porovnáva s výsledkami svojich kamarátov, ktorí napr.

nenavštevujú školu pre MP. Ak žiak MP zažíva v porovnaní so zdravými rovesníkmi viac neúspechu, môže to negatívne ovplyvniť jeho sebahodnotenie a znížiť jeho sebaúctu. V budúcnosti sa takýto žiak cíti menejcenný (Vančová, 2010).

1.1 Mentálne postihnutie (mentálna retardácia)

„Bez lásky k týmto deťom by pedagóg mentálne postihnutých nemohol vytvoriť radostné, bezprostredné ovzdušie plné optimizmu, porozumenia, ktoré predstavuje optimálne podmienky pre úspešnú výchovu. Hlboký citový vzťah k deťom, láska k nim dáva psychopédovi dôveru vo vlastné sily, pedagogický optimizmus, odhodlanie a oduševnenie.“ (Bajo, Vašek, 2004).

Podľa Vágnerovej (1999, s. 77) je mentálne postihnutie najširší, najvšeobecnejší, strešný pojem používaný v pedagogickej dokumentácii v školstve, ktorý orientačne označuje prakticky všetkých intelektovo postihnutých. Autorka chápe mentálne postihnutie ako „neschopnosť dosiahnuť zodpovedajúceho stupňa intelektového vývoja (minimálne 70 %) napriek tomu, že bol takýto jedinec prijateľným spôsobom výchovne stimulovaný.“ Termín „postihnutie“ sa v špeciálnej pedagogike používa vo všeobecnejšej rovine, napr. zrakovo postihnutí, sluchovo postihnutí. Nahradil sa ním termín „defekt“, „defektný“ (Bajo, Vašek, 1994, s. 90). Švarcová (2000, s. 24-25) definuje mentálne postihnutie alebo mentálnu retardáciu ako trvalé zníženie rozumových schopností, ktoré vznikli v dôsledku organického poškodenia mozgu. Mentálna retardácia postihuje nielen psychické (mentálne) schopnosti, ale celú ľudskú osobnosť vo všetkých jej zložkách“ (Slowík, 2009, s. 109). Mentálne postihnutie nie je choroba, je to trvalý stav spôsobený poškodením mozgu.

Zaujala ma definícia mentálneho postihnutia Slowíka (2007, s. 110), kde ide o postihnutie, ktoré je „charakteristické dezorientáciou vo svete a spoločnosti, ktorá obmedzuje zvládanie vlastnej sociálnej existencie samostatne, bez cudzej pomoci.“

1.1.1 Stupne mentálnej retardácie

V práci sa zaoberám žiakmi, ktorých sa snažíme sociálne integrovať s intaktnou populáciou z pásma ľahkej mentálnej retardácie a z pásma strednej mentálnej retardácie.

V roku 1995 vstúpila do platnosti 10. revízia Medzinárodnej klasifikácie chorôb spracovaná Svetovou zdravotníckou organizáciou. Mentálne postihnutie zaraďuje do skupiny duševných porúch a porúch správania. Podľa tejto klasifikácie sa MR delí do šiestich základných kategórií. V práci som sa zamerala na dve kategórie vzhľadom na realizáciu OPS.

1. Ľahká mentálna retardácia (IQ 50-69) – ide o najľahší stupeň. Neuropsychický vývin, psychické procesy a reč sú kvantitatívne a kvalitatívne odlišné od normy. Obmedzené a oneskorené sú čiastočne. Najzreteľnejší deficit oproti norme je v myslení, v abstrakcii, dedukcii a úsudku. Osoby s ľahkou mentálnou retardáciou sú málo zvedavé, nevedia sa hrať, majú neadekvátne prejavy a správanie (vzdelávaný podľa variantu A v Špeciálnej základnej škole).

2. Stredná mentálna retardácia (IQ 35-49) – u jednotlivcov s týmto stupňom mentálnej retardácie je výrazne oneskorený vývin chápania a oneskorenia reči. Sebaobslužné činnosti sú taktiež veľmi oneskorené. Pokroky v škole sú limitované, avšak niektorí

jednotlivci si pri kvalifikovanom pedagogickom vedení dokážu osvojiť základy čítania, písania, počítania (vzdelávaní podľa variantu B v špeciálnej základnej škole),
Mentálne postihnutie sa chápe ako dynamický proces v určitom vývine, ktorý možno ovplyvňovať. Za ľudí s mentálnym postihnutím sa považujú takí jednotlivci, u ktorých dochádza k zaostávaniu vývinu rozumových schopností, k odlišnému vývinu niektorých psychických vlastností a k poruchám v adaptačnom správaní (Mišová, 2006, s. 10). Deti s MP sa zväčša vzdelávajú v špeciálnej základnej škole (Bajo, Vašek, 1994).

Škola je prostredím, kde žiak prežíva podstatné obdobie svojho života. Je preto potrebné, aby vytvorila prostredie, klímu, ktorá by pozitívne ovplyvňovala a uspokojovala špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiakov (Hučík, Hučíková, 2008). Rozhodla som sa, vytvoriť pre MP žiakov prostredie plné lásky, podnetov, ktoré bude žiakov motivovať a zvyšovať ich sebavedomie a pocit úspešnosti.

2 REGIONÁLNA VÝCHOVA

Každú krajinu charakterizujú určité znaky. Môžeme k nim zaradiť ľudovú kultúru, ľudové zvyky, tradície, kroje, piesne, tanec, hudbu, remeslá. Vplyvom súčasného životného štýlu, kedy je preferovaná multikultúrnosť a globalizácia, vystupuje do popredia čoraz väčšia potreba zachovať si ľudovú kultúru a poznať ľudové dedičstvo a históriu svojho regiónu. Výchova a vzdelávanie upriamené na nadobudnutie kladného vzťahu k vlasti, národu, k svojmu regiónu nie je v školskej praxi ničím novým. Región a jeho prvky predstavujú významný formotvorný zdroj výchovy a vzdelávania poskytujúci nové možnosti pretvárania tradičného vyučovania, no predovšetkým približujú školy reálnemu svetu.

Cieľom regionálnej výchovy je vychovať zo žiaka osobnosť, ktorá má svoju vlastnú identitu, ktorá je hrdá na svoj národ a predkov. Snaží sa o zachovanie hodnôt kultúry a remeselnej výroby, spoznanie histórie a súčasnosti. Regionálna výchova vytvára vzťah a väzbu na vlastnú lokalitu a širší región (Makišová, 2013, s. 16).

Regionálnu výchovu vo vyučovaní môžeme využiť vo viacerých predmetoch. Najväčšie uplatnenie má vo výchovách, napr. vo výtvarnej výchove, hudobnej výchove, etickej výchove, ďalej v pracovnom vyučovaní, v prírodovede, vlastivede a dejepise (Makišová, 2013).

Špeciálne ciele regionálnej výchovy vychádzajúce zo štátneho vzdelávacieho programu regionálnej výchovy:

- posilnenie osobnej a národnej identity dieťaťa, žiaka,
- posilňovať samostatnosť, sebadôveru a sebaúctu žiaka,
- rozširovanie si predstáv o vlastnom národe, vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov,
- pracovať v atmosfére úcty a tolerance,
- poznávanie ľudovej krásy, folklóru,
- posilňovanie samostatnosti, sebadôvery a sebaúcty,
- práca v skupine a hľadanie v nej svojej role,
- vytváranie pozitívnej klímy v skupine,
- zachovanie hodnoty kultúry a remeselnej výroby (Štátny vzdelávací program).

2.1 Tradičná ľudová kultúra

Do školského vzdelávacieho programu pre MP sme zahrnuli vzdelávaciu tému: Tradičná ľudová kultúra. Tradičnú ľudovú kultúru vnímame ako formu kultúrneho prejavu podporujúcu zachovanie kultúrnej identity. Kultúrnu identitu chápeme ako súhrn postojov, návykov, tradícií, hodnôt, interpretácií a sebainterpretácií, spôsobov myslenia, cítenia a konania (vzorcov správania), ktoré charakterizujú organizovanú skupinu ľudí jej kolektívnym, spoločným výtvorom (Štátny vzdelávací program).

Tradičná ľudová kultúra je súhrn hmotných a nehmotných produktov ľudskej činnosti, vytvorených v tradičných spoločnostiach. Prenášala sa z generácie na generáciu ústnym podaním, napodobňovaním a v podstatne menšej miere písomnou formou.

Témy:

a) Tradičná hmotná kultúra:

- ľudové stavitel'stvo,
- domáce a tradičné remeselné výrobky,
- tradičné remeslá (ich história),
- produkcia potravín a strava,
- odev (kroje na dedine),
- výtvarné umenie a i.,

b) Tradičná nehmotná kultúra:

- ústne tradície a prejavy vrátane jazyka (ľudová slovesnosť, nárečia),
- interpretačné umenie (ľudové hudba, piesne, tance, hry),
- spoločenské praktiky, zvyky,
- rituály a slávnostné udalosti,
- tradície spojené s náboženskými sviatkami (napr. vianočné, veľkonočné a i.),
- zvyky a obyčaje súvisiace s prírodou a vesmírom,
- folklórne tradície (prejavy tradičnej ľudovej kultúry: ústne, dramatické, spevné, tanečné) (Štátny vzdelávací program).

2.1.1 Ľudový folklór

Pojmom *folklór* sa súhrnne označujú ľudové piesne, hudba, tance, slovesnosť, hry a dramatické útvary, ktoré sa prenášajú z generácie na generáciu formou priamej komunikácie. Tieto kultúrne javy sa realizujú v malých sociálnych skupinách a existujú vo viacerých variantoch.

Slovensko je bohaté na folklórne oblasti. V ponímaní tradičnej ľudovej kultúry nás najviac v škole zaujíma trenčianska oblasť = dolná časť Trenčianskej župy, okolie Trenčína – Trenčianska Teplá.

Ľudové tance sprevádzali svojich nositeľov doslova celým životom od kolísky až po poslednú rozlúčku. Tradičné tanečné príležitosti sa uplatňovali na rozličných miestach rozmanito. Niekdajšie muziky boli nielen príležitosťou tanečne sa vyžiť, ale aj dôležitou spoločenskou udalosťou.

V súčasnosti sa folklóru venujú folklórne skupiny. Na Slovensku je ich viac ako sto. Sú v nich zastúpené všetky generácie, od malých detí až po starých mužov a ženy, prevažne z jednej dediny. Snažia sa o autentické stvárnenie zvykov a tradícií z ich okolia. To choreografie sú stavané podľa jednotlivých osláv v roku a obsahujú tradičné piesne a hovorené slová k danému sviatku.

2.1.1.1 Ľudový odev - kroj

Ľudový odev sa od najstarších čias vyrábala z materiálov, ktoré poskytovala príroda. Chov oviec bol prirodzeným zdrojom koží, kožušín a vlny. Z konopí, ľanu a ovčej vlny sa

dorábala priadza, z nej sa tkali textílie. S použitím domáceho materiálu úzko súviselo aj zhotovovanie odevných častí – ich strih a zošívanie. Formy a funkcia jednotlivých častí sa stali určujúcimi na vytvorenie rôznych typov slovenského ľudového odevu. Na tvorbu odevov vplýval aj región, v ktorom obyvatelia žili. Odev mal pre určitý región typické znaky. *Ľudový odev* tvoril *kroj*. Jedným zo základných znakov ľudového odevu boli biologické odlišnosti – rozdelenie odevu podľa pohlavia (muži, ženy), podľa stavu a zaradenia jednotlivca do rodinného, spoločenského života, rozlišovanie generácie (deti, dospievajúca, mládež, dospelí, slobodní, vydaté a ženatí, vdovy, starí ľudia).

K podstatným zmenám v ľudovom odevu došlo v 19. storočí. Manufaktúrny tovar začal prenikať v čoraz väčšej miere do ľudového odevu a nahrádzal tradičné domáce materiály, čo ovplyvnilo vývoj ľudského odevu a zmenilo aj jeho vzhľad. Kroje obyvatelia prestali nosiť (Verešová 2014).

V súčasnosti sú kroje dedičným bohatstvom rodiny, ktorá si kroje uchováva. Je to bohatstvo nesmiernej hodnoty. Kroj je klenotnica slovenského národa, na ktorú by mal byť pyšný každý Slováčok.

2.1.2 Ľudové remeslá – ľudová výroba

Pod pojem *ľudová výroba* zaraďujeme všetky ručné práce, zhotovovanie úžitkových predmetov prevažne z miestnych surovín, napríklad spracúvanie textilných vlákien, slamy, lyka, vyšívanie, paličkovanie, hlíny - hrnčiarstvo, spracúvanie dreva, kože, kovov a podobne.

Tradičné slovenské remeslá:

- spracovanie dreva – dlabanie dreva, debnárstvo, štiepanie dreva, tokárstvo, rezbárstvo,
- spracovanie hlíny – hrnčiarstvo,
- spracovanie skla – sklárstvo, maľba na sklo,
- spracovanie kovu – drotárstvo, šperkárstvo, výroba spiežovcov a liatovcov, kováčstvo,
- spracovanie kože – garbiari, remenári, kožušníci,
- spracovanie rohoviny,
- spracovanie prírodných pletív,
- výroba kraslíc,
- výroba medovníkov – medovníkárstvo,
- výroba tkanín – tkáčstvo, spracovanie vlny,
- výroba vyšíviek – vyšivkárstvo,
- výroba čipiek – čipkárstvo,
- výroba modrotlače – farbiarstvo, modrotlačiarstvo (Verešová, Juráková 2014, s.13).

3 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Alfou a omegou mojej špeciálnopedagogickej práce sú myšlienky Baja, Vaška (1994). Ich obsah sa mi za roky praxe potvrdil. Práca učiteľa a vychovávateľa si vyžaduje určité schopnosti a vlastnosti, ktoré sú v tomto špeciálnom povolaní plnom prekážok a ťažkostí. Súhlasím s autormi, že nadovšetko je láska k postihnutým – psychopéd musí poznať zverené deti, ich kladné i negatívne prejavy, vlastnosti, musí vedieť s deťmi zaobchádzať, prejavovať im porozumenie, musí mať schopnosť vstupovať do kontaktu s deťmi, komunikovať s nimi, regulovať ich prejavy, ovplyvňovať systematicky ich osobnosť a to nemožno bez vzájomného citového vzťahu. Túto prácu nemožno robiť čisto „odbornícky“. *„Napokon dieťa neustále potrebuje citovú nadväznosť, oporu, a pedagogika mentálne postihnutých častokrát len cez tento vzťah dosiahne stanovené výchovné ciele dôležité pre rozvoj osobnosti MP detí“* (Bajo, Vašek, 1994, s. 244).

Myšlienky sociálnej integrácie MP žiakov ma priviedli k úvahe, ako realizovať sociálnu integráciu žiakov školy s MP spoločne s intaktnou populáciou. Myšlienka „Integrácie na dlani“, ako prepojiť svet MP žiakov so svetom zdravých jedincov, aby činnosti a aktivity realizovali spoločne. MP žiaci môžu predsa existovať, tvoriť, byť kamarátmi spoločne s nepostihnutými žiakmi, zdravými jedincami, so spoločnosťou medzi ktorou bežne žijú v obci, kde sa SŠI nachádza.

3. 1 Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra v SŠI

Súhlasím s názorom Makišovej (2013, s.16), že tradičná ľudová kultúra kladie dôraz na spoznávanie tradícií, zvykov a koreňov našich predkov, na spôsob ako vyrastali, žili a pracovali. Jej úlohou je naučiť žiakov poznať svoju minulosť tvorivou a hravou formou.

Hravá, tvorivá, zároveň nenásilná forma, ktorá je prístupná pre MP žiakov, sa stala jedným z hlavných „hnacích motorov“ pri realizácii sociálnej netradičnej integrácie, ktorú sme realizovali počas troch školských rokov najmä hlavne prostredníctvom regionálnej výchovy. Tradičná ľudová kultúra nevtieravo spojila deti so zdravým intelektom, žiakov školy s MP a občanov (dôchodcov, folkloristov) obce Trenčianska Teplá. Tradičná ľudová kultúra – kultúra, ktorú vytvorili, ktorou žili a dodnes žijú najširšie vrstvy obyvateľstva v Trenčianskej Teplej sa stala spojtkom MP žiakov SŠI, jej zamestnancov a občanov obce Trenčianska Teplá. Výstupom snažení sociálnej integrácie je zoorganizovanie Metodického dňa: „Integrácia na dlani“ pre kolegov špeciálnych škôl z regiónu a pre rodičov detí z MŠ. Tieto popisujem v praktickej časti práce v podkapitole „Integrácia na dlani“.

SŠI so svojimi organizačnými zložkami ŠZŠI, PrŠI poukazuje na možnosť integrácie žiakov školy prostredníctvom aktivít zaoberajúcimi sa regionálnou výchovou. Vychádzali sme poznatkov štátneho vzdelávacieho programu. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – prierezová téma bola zaradená do školského vzdelávacieho programu špeciálnej základnej školy i praktickej školy. Sociálna integrácia MP žiakov školy s intaktnou populáciou je zameraná na dve hlavné oblasti:

- Ľudová kultúra a folklór v edukácii regionálnej výchovy
- Ľudové tradície a remeslá, výroba keramiky



Obrázok 2,3,4 Kroje obce Trenčianska Teplá

Prameň: vlastný návrh

3.1.1 Ľudová kultúra a folklór v edukácii regionálnej výchovy

Prierezová téma Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra úzko súvisí s prierezovou témou Multikultúrna výchova, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky. *SŠI sa zameriava na ľudovú kultúru obce Trenčianska Teplá. Spolupracuje s občanmi obce pri príprave metodického dňa regionálnej výchovy, ktorý sa v škole koná vždy na jeseň. Príprava a stretnutia sa uskutočňujú vždy v októbri. Spoločne pripravujú pre špeciálne školy v regióne Metodický deň Regionálnej výchovy. Zúčastňujú sa nielen žiaci a pedagógovia špeciálnych základných škôl, ale i široká verejnosť obce, deti z MŠ v Trenčianskej Teplej (Príloha 1).*

Cieľom metodického dňa je ukážka zaradenia prierezovej témy Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra do vyučovania, zároveň do mimoškolskej činnosti školského internátu (ďalej ŠI) a školského klubu detí (ŠKD). Pedagogickí zamestnanci vďaka zapožičaniu krojov od občanov obce Trenčianska Teplá, pani Kováčovej, Babčanovej, členiek folklórneho

súboru Teplanka, Obecného úradu v Trenčianskej Teplej môžu počas metodického dňa učiť, robiť ukážky a aktivity v krojoch obce. Vážime si spoluprácu obce pri realizácii akcie.



Obrázok 5 Pozvánka na výstavu: Regionálna výchova

Prameň: vlastný návrh

Špecifické ciele:

- vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, staviteľstva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov,
- poznávanie ľudovej krásy, folklóru obce Trenčianska Teplá, krojov obce,
- vytváranie pozitívnej klímy medzi intaktnou populáciou (občanmi, deťmi MŠ) obce a MP žiakmi školy,
- spoznávanie tradičných ľudových remesiel, ľudovoumeleckých výrobkov regiónu, tradičných jedlál, vlastná tvorba (remeslá),
- tvorba zbierky ľudovej hudobnej kultúry, stretnutie s folklórnou skupinou Teplanka,
- poznávať a zbierať predmety, nástroje, ktoré sa kedysi používali,
- poznať, vedieť názorne urobiť ukážku izby prastarej matere,
- vedieť porovnať kroj dievčaťa, mládenca, vydatej ženy, slávnostný kroj.

Edukačná činnosť je zameraná na to, aby žiaci v rámci regionálnej výchovy poznali históriu a kultúru obce, v ktorej sa škola nachádza, históriu a kultúru iných významných obcí Slovenska.

Žiaci počas metodického dňa regionálnej výchovy majú pripravené ukážky vyučovacích hodín z regionálnej výchovy (Príloha 4). Počas celého týždňa v priestoroch klubovne školy býva nainštalovaná výstava zariadenej izby prastarej matere. Žiaci ŠI, folklórna skupina Teplanka a dôchodci obce sa spoločne stretnú v priestoroch školy, klubovni – v tzv. izbe prastarej matere. Občania odovzdávajú vo svojich výpovediach súhrn produktov (hmotných a nehmotných) ľudskej činnosti, ktoré sa viažu na obec Trenčianska Teplá a jej okolie. Spoločne si zaspievajú, porozprávajú o ľudových výročných zvykoch a tradíciách v obci.



Obrázok 6,7 Izbica prastarej matere

Prameň: vlastný návrh

3.1.1.1 Ľudový odev – Ľudový kroj, ukážka z vyučovacej hodiny (zameraná na popis kroja)

Predmet: vecné učenie

Škola: Špeciálna základná škola internátna Trenčianska Teplá

Ročník: druhý a štvrtý variant A, šiesty a siedmy variant B

Tematický celok: Ľudový odev – kroj

Téma vyučovacej hodiny: Teplanský kroj

Časové trvanie: 1 hodina

Cieľ vyučovacej hodiny: poznávanie teplanského kroja, jednotlivé časti kroja

Kognitívne ciele: vedieť popísať jednotlivé časti kroja, vedieť rozlíšiť kroj vydatej a slobodnej ženy, prehĺbiť a doplniť vedomosti o zvykoch a tradíciách

Afektívne ciele: vážiť si hodnotu ľudskej práce pri zhotovovaní ľudového odevu, uchovávanie zvykov a tradícií

Psychomotorické ciele: rozvíjať jemnú motoriku

Rozvoj kompetencií:

komunikačné – vie odpovedať na otázky

sociálne a interpersonálne – prispieva svojimi činmi k zachovávaniu zvykov a tradícií

kultúrne – oceňuje prínos a význam zachovávanie ľudovej kultúry

existenciálne – vníma potrebu zachovávať zvyky a tradície

Teplanský kroj (ženský)

Obsahuje zriedkavú techniku výrezovej – prelamovanej výšivky (používa sa na zásterách a rukávcoch). Výroba krojov bola pre Trenčiansku Teplú typická, pretože kedysi si každé dievča malo vyšiť svoj svadobný kroj. Na zhotovenie krojov sa používa bavlnené plátno (modrý damašek), vlnené súkno, na vyšívanie bavlnky – tzv. perlovky, ktoré sú stálofarebné a môžu sa prať. Charakteristická je pestrofarebná výšivka na rukávcoch a zástere - geometrické ornamenty spolu s kvetinovými a živočíšnymi motívmi páva, kohúta, vtáka, patria medzi najpôsobivejšie, sú vrcholom slovenského výšivkárskeho umenia. Farebnosť výšiviek – oranžová, červená, žltá.

Čepiec

alebo ručník nosila iba vydatá žena a nesmela sa bez neho ukázať. V obci vytlačila čepiec šatka - turecký ručník. Slobodné dievča si nesmelo dať čepiec. Ozdobou jej hlavy vo sviatok bol veniec z rozmarínu.

Rukávce

sú celkom krátke, siahajú ničo pod prsia. Ostatok tela pod zásterou zahaľuje rubáš. Na ňom sú stánky pretkávané bavlnou.

Rubáš

je najbližšie k telu a zastáva funkciu košele, zakryť telo. Je z jemného bieleho plátna so štikerajom na spodnom okraji (zvaný letnica). Na rubáš sa oblieka sukňa. Samotné rukávce sú zhotovené z domáceho plátna, podľa miestnych zvyklostí, zvláštne prifarbeného zelenkavou farbou.

Goriel

je okolo krku nazberané plátno do obojka. Ten býva približne 2 cm vysoký, vyšívaný.

Níza

je bohato vyšívaný obdĺžnikový pás, je najkrajšou časťou teplanských rukávco. Prišívajú sa ručne na samotné rukávce. Níza sa pre bohatú farebnosť nesmie prať spolu s rukávcami, aby nezapustili farby, a tak sa musí najskôr odpárať a znova ručne prišít.

Rukávce sa pre svoju funkciu rôznia aj podľa látky, spôsobu vyšívania, rozvrhu ornamentov, podľa ročných období, podľa sviatkov, podľa činností.

Zásterá

sviatočná, vyšívaná renesančným ornamentom a prelamovaním. Charakteristický ornament Trenčianskej Teplej "pávy" (dĺžka vyšívania zástery a kroja - jedna zima, niekde aj dve, podľa zručnosti a podľa hojnosti farebných nití, ktoré boli často krát drahé). Čím bola farebnosť hojnejšia, tým bola dievka bohatšia. Výnimku tvorí len výšivka pieskovej farby, ktorá je doménou starších žien.

Pás

- pásy sú vlnené, doma tkané v dĺžke 2 m. Slúžia na ovinutie zástery okolo pásu a sukne.

Čižmy

- slávnostné -kožené,

- pracovné - papuče čierne vlnené, habatky čierne vlnené s gombičkou na boku.

Ženský kroj na vyučovaciu hodinu zapožičala pani Mária Bukovčáková. Kroj má 90 rokov, je svadobný. Kroj žiakom predstavila a popísala jej dcéra Mária. Zároveň prostredníctvom interaktívnej tabule prezentovala ukážku zo zachovávaní tradícií a zvykov obce Trenčianska Teplá – Veľkonočnú oblievačku. Každý rok chodí družina v krojoch na voze. Chlapci oblievajú dievčatá a ženy obce.

Aktivita žiakov: Žiaci z výkresu vytvárali oblečenie súčasnosti.



Obrázok 8,9 Ukážka vyučovacej hodiny - Ľudový odev - kroj

Prameň: vlastný návrh

Vyhodnotenie ukážky z vyučovacej hodiny:

Na záver vyučovacej hodiny žiaci vyjadrili svoje postoje a názory na ukážku teplanského kroja, ľudových tradícií a zvykov počas Veľkej noci. Na záver vyučovacej hodiny sme zhodnotili jej priebeh, aktivitu žiakov. Spolu so žiakmi sme zopakovali čo nové sa naučili a žiaci zhodnotili, čo sa im na hodine najviac páčilo, zhodnotili vlastnú aktivitu. Všetkých žiakov sme pochválili, vyzdvihli ich pozitíva a silné stránky a povzbudili k ďalším činnostiam

- dievčatám sa páčilo, že si mohli vyskúšať kroj,
- žiakov tešilo, že samostatne dokázali vytvoriť kolekciu odievania súčasnosti – vzápätí ju vystavili,
- žiaci sa tešili, že predstavili svoje pracovné zručnosti pri tvorbe návrhov odevov,
- žiakom sa páčila vyučovacia ukážka, kroj prezentovala praktikantka, dcéra majiteľky kroju, ktorá na škole vykonávala prax,
- žiaci si vzájomne vymieňali skúsenosti – Veľkonočné tradície, Veľkonočná oblievačka,
- spolupráca s intaktnou populáciou učí žiakov komunikovať, presadiť svoje názory.

3.1.2 Ľudové tradície a remeslá, výroba keramiky

Práca s keramickou hlinou sa uskutočňuje na pracovnom vyučovaní. Počas pracovného vyučovania žiaci nachádzajú priestor preniknúť do práce našich predkov (remeselníkov) a vlastnými rukami si vyskúšať ich remeslo. Táto vzdelávacia oblasť v sebe zahŕňa široké spektrum pracovných činností, pričom žiakov vedie k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti (aj remeselnej) i k vytváraniu ich vlastnej životnej a profesijnej orientácie. Jednou z možností, kde žiaci mohli patrične prejsť vlastnú aktivitu v rámci predmetu pracovné vyučovanie, boli aj ľudové remeslá. V tematickom celku Ľudové tradície a remeslá sme sa zamerali na regionálne prvky a ľudové tradície vo vyučovaní. Škola, v ktorej pracujem, využíva svoju keramickú dielňu na formovanie národného povedomia žiakov prostredníctvom spoznávania remesla - výroba keramiky (hrnčiarstvo). Žiaci spoznávajú spoločne s deťmi tradície tohto remesla teoreticky i prakticky

prostredníctvom práce v keramickej dielni. Práca s keramicickou hlinou je chápaná ako zhotovovanie úžitkových a dekoratívnych predmetov. Vychádza z ľudovej umeleckej tvorby. Ľudová umelecká výroba je priamym pokračovaním ľudových výrob, hlavne používaním prvkov ako prírodné materiály, prevzaté techniky a motívy. Práce v dielni s názvom Tvorivé dielničky využívali aj žiaci Materskej školy v Trenčianskej Teplej. Prostredníctvom aktivít v keramickej dielni sa deti MŠ od útleho veku učia poznávať osobnosť MP žiakov. Žiaci vytvárajú svoje dielka spoločne. Stretávajú sa vždy v období pred Vianocami, v období pred Veľkou nocou, Dňom matiek a Dňom otcov.

3.1.2.1 Stretnutia MP žiakov školy s deťmi MŠ

Zamyslime sa spoločne. Ako uskutočniť sociálnu integráciu MP žiakov s intaktnou populáciou, aby bola nenásilná? Ako naučiť intaktnú populáciu rešpektovať rozdiely medzi deťmi – rozdiely zdravý intelekt a MP intelekt? Ako naučiť intaktnú populáciu, že MP sú v prvom rade ľudia a oni majú také isté právo na vzdelanie? Treba začať? Ako? *Sociálnu integráciu treba zavádzať postupne, systematicky aj prostredníctvom prvkov integrovanej výchovy a vzdelávania. Stratégiou poznávania sa vzájomne. Treba začať od detí útleho veku.*

Pred tromi rokmi sme začali spolupracovať so zariadením MŠ v Trenčianskej Teplej. Naša škola začala učiť deti z MŠ v Trenčianskej Teplej od útleho veku, že sú ľudia rozdielni, „iní“ a predsa rovnakí ako oni. Umožňujeme deťom od útleho veku stretávať sa s MP deťmi, žiakmi. Deti sa vzájomne pozorujú a vnímajú, poznávajú, že každý jedinec má svoju hodnotu. Umožňujeme deťom poznať, že neexistujú predsudky. Snažíme sa deťom ukázať cestu akceptácie mentálnej úrovne žiakov školy. Učíme ich, že fyzický vek nemôže byť jediným kritériom rešpektujúcim rozdiely medzi deťmi.

a) Tvorivé dielničky

Pravidelné sezónne stretnutia sa uskutočňujú prostredníctvom tvorby keramiky na vyučovaní ručných prác a šití vPrŠI a na pracovnom vyučovaní v ŠZŠI variant A,B. Deti v období pred Vianocami, Veľkou nocou, Dňom matiek a Deň otcov, prichádzajú na dve vyučovacie hodiny do našej školy. Za obdobie troch školských rokov sa vytvorila úzka spolupráca MŠ s našou SŠI.

Téma spoločných stretnutí:

- práca s keramicickou hlinou, tvorenie plošných výrobkov pomocou vykrajovačiek, šablóny podľa sviatkov – Vianoce, Veľká noc,....

Cieľ stretnutí:

- rozvoj pracovných zručností detí a žiakov, rozvoj tvorivosti.

Kognitívny cieľ:

- vytváranie u detí a žiakov predpokladov na rozvíjanie citu ku krásu ľudového umenia a uchovávanie kultúrneho dedičstva našich predkov.

Afektívny cieľ:

- kooperácia a spolupráca medzi deťmi a žiakmi odlišných „svetov“.

Psychomotorický cieľ:

- získanie pracovných zručností na vyhotovenie jednoduchých úžitkových predmetov pri ručnej keramickej tvorbe.

Vyhodnotenie spoločných stretnutí:

- práca s hlinou deti nadchla, deti i žiakov tešilo získanie pracovných zručnosti na vyhotovenie jednoduchých úžitkových predmetov pri ručnej keramickej tvorbe. V rámci svojich možností a schopností zvládli nové pracovné postupy, využívali naučené vedomosti a zručnosti, tešili sa vzájomnej tvorivej činnosti s keramicou hlinou, snažili sa reálne posúdiť výsledok svojej práce a hlavne ich tešilo - či deti MŠ, či žiakov školy, že svojimi výrobkami potešia najbližších.

Výsledok:

- žiaci školy sa naučili sa pomáhať deťom z MŠ. Väčšina MP žiakov v rámci svojich možností a schopností spolupracovala s deťmi z MŠ. Deti MŠ i MP žiaci mali radosť z vytvorených výrobkov. Spoločné stretnutia majú veľký význam v oblasti edukačnej i výchovnej. Rúcajú bariéry medzi zdravými deťmi a MP žiakmi,
- v pracovných zručnostiach si žiaci rozvíjajú svoje estetické cítenie.



Obrázok 10,11 Tvorivé dielničky

Prameň: vlastný návrh

b) Rozumová a estetická výchova

20. marca 2015 žiaci ŠZŠI, variant A a deti MŠ, oddelenie predškolákov pozorovali zatmenie Slnka. Začiatkom mája 2015 žiaci pripravili spoločný kultúrny program k Dňu matiek, pre mamičky detí z MŠ, oddelenie predškolákov.

V marci a apríli 2015 sa zúčastňovali vzdelávacieho projektu „Veselé zúbky“, ktorý organizuje DM drogéria. Žiaci PrŠI a malí škôlkari sa veľa dozvedeli o starostlivosti o chrup. Stretávali sa raz do týždňa - na hodine veselých zúbkov. Prichádzali do PrŠI na vyučovací predmet zdravotná výchova. Aktivity realizované z projektu „Veselé zúbky“, sme poslali do súťaže, ktorú organizuje DM drogéria. Zároveň bola aktivita realizovaná počas metodického dňa Integrácia na dlani. Počas krátkeho vstupu videli špeciálni pedagógovia z trenčianskeho regiónu spoločné vyučovanie detí MŠ a žiakov praktickej školy z tretieho ročníka. Predviedli starostlivosť o chrup, vytvorili postavičku Zubožrúta (Príloha 3).



Obrázok 12,13 Rozumová výchova

Prameň: vlastný návrh

c) Telesná výchova

Deti MŠ a žiaci školy sa opäť stretli začiatkom júna na Dni hier a zábavy, ktorý SŠI organizovala v priestoroch školského dvora.



Obrázok 14 Pozvánka

Prameň: vlastný návrh

3.1.2.2 Stretnutia MP žiakov s občanmi obce

Kultúrne predstavenia školy - oblasť ľudových tradícií a zvykov

SŠI v spolupráci s vedením obce Trenčianska Teplá organizuje raz do roka kultúrne predstavenie. Kultúrne predstavenie je vždy rámcované ľudovými tradíciami a zvykmi slovenského národa – napr. mikulášske obdobie (Ako čerti s ježibabou žili), vianočné obdobie (Vianočný sen). So žiakmi školy spoločne vystupovala v decembri 2012, decembri 2013 folklórna skupina obce Trenčianskej Teplej - Teplanka. V decembri 2014 žiaci školy a zamestnanci pripravili pre občanov obce predstavenie rámcované fašiangovým obdobím. „Fašiangová veselica Moreny a Vesny“, vychádzala z ľudových tradícií, ktoré kedysi obyvatelia praktizovali počas tohto obdobia. Vychádzalo z otázok, na ktoré diváci našli odpoveď vo fašiangovom predstavení.

- Kedy začínajú a končia fašiangy?
- Ako dlho trvali fašiangové zábavy?
- Aké jedlá sa pripravovali na fašiangy?
- Čím končilo fašiangové obdobie a kedy?



Obrázok 15,16 Kultúrne predstavenia – Fašiangy, Vianoce

Prameň: vlastný návrh

3.2 Overené prínosy osvedčenej pedagogickej skúsenosti

Sociálna integrácia žiakov s MP bola a je užitočná pre všetkých zúčastnených. Žiaci i deti boli pozitívne motivovaní, zvýšila sa ich sebadôvera a úspešnosť v sociálnych a komunikačných zručnostiach. Žiaci s MP i intaktná populácia má širšie skúsenostné spektrum, učí sa presadiť v normálnom svete, deti MŠ a žiaci školy si našli nových kamarátov.

Obyvatelia obce vnímajú MP žiakov SŠI ako súčasť obce.

3.2.1 Prínosy osvedčenej pedagogickej skúsenosti pre MP žiaka a intaktnú populáciu

- každé dieťa má nejakú schopnosť, nadanie, ktoré môže byť prínosom pre ostatných, menia sa vzťahy medzi MP žiakmi a mentálne zdravými deťmi,
- podporujú žiakov a žiačky tým, že im poskytujú možnosť ich akceptovania zdravou populáciou,
- verejnosť MP ich vníma ako rovnocenných partnerov,
- žiaci i deti sa učia vzájomnej spolupatričnosti, tolerancii, akceptácii bez predsudkov,
- podporujú rozvoj stratégií učenia sa,
- rozvíjajú schopnosť vyjadrovať svoje myšlienky

3.2.2 Prínosy osvedčenej pedagogickej skúsenosti pre pedagogickú verejnosť

- menia učebné vzťahy medzi zdravou a MP populáciou,
- podporujú MP žiakov a žiačky tým, že im poskytujú priestor na rozvíjanie pozitívneho sebavedomia, sebarealizácie, pocitu úspešnosti,
- ponúkajú nové spôsoby vytvárania vzťahov intaktnej populácie a MP žiakov,
- otvárajú nové príležitosti pre sociálne interakcie,
- podiel na regionálnej výchove, láske k tradičným remeslám,
- sociálna integrácia v oblasti regionálnej výchovy dáva priestor pre využívanie prierezových tém: mediálna výchova, osobnostný a sociálny rozvoj, multikultúrna výchova, tvorba projektu a prezenčné zručnosti,
- osvojené vedomosti, zručnosti, schopnosti majú trvalejší charakter.

3.3 Odporúčania

Na základe zhodnotenia sociálnej integrácie „Integrácia na dlani“ navrhujem tieto odporúčania pre prax:

- v rámci tvorby školských vzdelávacích programov pre MP včleniť témy do obsahu vzdelávania tematické celky, témy so zameraním na regionálnu výchovu, ktorú môžu MP žiaci realizovať s intaktnou populáciou,
- nezabúdať na hodnotenia, sebahodnotenia a spätnú väzbu v aktivitách, činnostiach sociálnej integrácie,
- dokumentovať priebeh sociálnej integrácie fotografiou, tvorbou portfólií, čo je možné využiť na stránkach školy, na metodických dňoch, spoločných stretnutiach s intaktnou populáciou, prednáškach o sociálnej integrácii,
- stratégie konania (zapájanie ľudí s mentálnym postihnutím do všetkých oblastí spoločnosti) a následky týchto stratégií – integráciu ľudí s mentálnym postihnutím,
- nezabúdať na fakt, že sociálna integrácia ľudí s mentálnym postihnutím má súvis s kvalitatívnym rozvojom ich komunikačných a sociálnych zručností, ktoré sú u dospelaj populácie rozvíjané predovšetkým vo voľnom čase.

3.4 Potrebné pomôcky a prostriedky

Sociálna integrácia vyžaduje skúseného pedagóga, ktorý srdcom žije pre MP deti a žiakov. Pretože ak sa ju rozhodne realizovať musí pracovať tvorivo, nápadito, s akceptáciou postihnutia, ktoré žiaci majú, musí si vedieť získať a zmotivovať intaktnú populáciu pre efektívnu spoluprácu.

Na realizáciu sociálnej integrácie využívame didaktickú techniku – notebook, dataprojektor, interaktívnu tabuľu, materiály pripravené pedagógom (pracovné listy, PowerPoint prezentácie), vybavenie keramickej dielne, kroje a predmety zapožičané od občanov obce.

Prostriedky na zabezpečenie sociálnej integrácie sú realizované aj z finančných prostriedkov Združenia pre pomoc mentálne postihnutým deťom, ktoré je založené pri škole. Pomáha finančne zabezpečiť materiál na metodické dni, materiál použitý na realizáciu stretnutí MP žiakov s intaktnou populáciou, materiál na kostými kultúrnych predstavení, pozvánok, ďakovných listov, odmien pre deti a žiakov a iné.

ZÁVER

Sociálna integrácia MP žiakov: „Integrácia na dlani“ poukázala na netradičnú možnosť integrácie MP žiakov s intaktnou populáciou. Predstavila nenásilné možnosti spolupráce, tvorivosti, spolupatričnosti, momenty, okamihy, kedy MP žiaci SŠI a deti MŠ plnili spoločný cieľ: TVORILI, POZNÁVALI, UČILI SA, AKCEPTOVALI. Naučili sa spoločne vychádzať, akceptovať sa, spolupracovať, vnímať jeden druhého bez pocitu menej cennosti.

Sociálna integrácia zároveň spojila svet občanov obce Trenčianska Teplá so svetom žiakov SŠI. Folklorný súbor Teplanka, dôchodci obce učili poznávať MP žiakov tradičným ľudovým tradíciám obce, folklóru, ľudovému odievaniu a ľudovým remeslám. Raz do roka spoločne pripravili deň regionálnej výchovy, spojený s výstavou predmetov, krojov obce, spoločne s folklórnou skupinou Teplanka kultúrne predstavenia pre obec. Následne MP žiaci odovzdali občanom obce skúsenosti s tvorbou výroby keramiky. Niektorí občania spoločne s MP deťmi ŠI vytvárali keramické diela.

Viete si predstaviť krajšiu formu sociálnej integrácie?

Tá naša je na dlani. Spojila dlane MP žiakov SŠI a dlane intaktnej populácie obce a detí MŠ Trenčianska Teplá.

Verím, že napísaná OPS bude inšpiráciou nielen pre špeciálnych pedagógov, ale i pre všetkých, ktorých zaujíma problematika sociálnej integrácie MP detí a žiakov.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BAJO, I., VAŠEK, Š. 1994. Pedagogika mentálne postihnutých. Bratislava: Sapiencia, 1994. s. 244. ISBN 80-967180-1-0
2. FISCHER, S., ŠKODA, J. 2008. Speciální pedagogika. Praha : Triton, 2008. s.205. ISBN 978-80-7387-01450
3. HORŇÁKOVÁ, M. 2007. Liečebná pedagogika pre pomáhajúce profesie. Bratislava : Občianske združenie Sociálna práca. 2007. 175 s. ISBN 987-80-89185-28-3
4. HUČÍK, J., HUČÍKOVÁ, A. 2008. Kazuistika v špeciálnej pedagogike. Katolícka univerzita v Ružomberku. 2008. s. 116. ISBN 978-80-8084-365-6
5. KRATOCHVÍLOVÁ, E. 2008. Pedagogika voľného času v teórii a praxi. In Zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou: Pedagogika voľného času – teória a prax. Trnava : Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity. 2008. s. 16 – 25. ISBN 978-80-8082-171-5
6. LECHTA, V. 2010 a . Inkluzivní pedagogika – základní vymezení. In LECHTA, V. (ed.) Základy inkluzivní pedagogiky. Praha : Portál. 2010a. s. 20-41, ISBN 978-80-7367679-7
7. LECHTA, V. 2009. Komponenty inkluzivnej pedagogiky. In LECHTA, V. (ed.) et al. Východiská a perspektívy inkluzivnej pedagogiky. Martin : Osveta. 2009. s. 9-17. ISBN80-8063-303-5
8. MAKIŠOVÁ, A. 2013. Regionálna výchova v primárnom vzdelávaní. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave. 2013. ISBN 978-80-8052-479-1
9. MIŠOVÁ, I. 2006. Občania s mentálnym postihnutím. In: Et al.: Niekoľko inovatívnych nástrojov na podporu zamestnanosti občanov s mentálnym postihnutím. Bratislava: Media Group. 2006. s. 10. ISBN 80-969007-4-3
10. NOVOSAD, L. 2009. Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním. 1. vyd. Praha : Portál. 200. s.272. ISBN 978-80-7367-509-7

11. POŽÁR, L. a kol. 1990. Morálny vývin postihnutých detí a mládeže. Bratislava: UK, 1990. s. 160. ISBN 80-223-0214-7
12. PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. 2009a. Pedagogický slovník. 6. vyd. Praha : Portál. 2009a. 400 s. ISBN 978-80-7367-6
13. SLOWÍK, J. Speciální pedagogika. 2007. Praha : Grada Publishing, 2007. s.160. ISBN 978- 80-247-1733-3
14. VANČOVÁ, A. 2001. Súčasný problémy a perspektívy integrovaného (inkluzívneho) vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v bežných školách. 2001. In Psychológia a patopsychológia dieťaťa. roč. 36, č. 3, s. 257 – 276. ISSN 0555-5574

Internetové zdroje

15. Inkluzívny trend a otázka opodstatnenosti existencie špeciálnych škôl v súčasnosti konceptu [online]. rohlady.pedagogicke.sk, [cit. 03.06.2015]. Dostupné na: <http://www.rozhlady.pedagog.sk/cisla/pr2-2011.pdf>
16. Vávrová, M. Význam voľnočasových aktivít v sociálnej integrácii ľudí s mentálnym postihnutím [online]. pedagogicka.fakulta.sk, [cit. 03.06.2015]. Dostupné na: https://is.muni.cz/th/363444/pdf_m/diplomova_praca_Miroslava_Vavrova.pdf
17. Historie konceptu [online]. bazalni-stimulace.cz, [cit. 05.06.2015]. Dostupné na www: <http://www.bazalni-stimulace.cz/historie.php>
18. Co je bazální simulace [online]. bazální-stimulace.cz, [cit. 06.06.2015]. Dostupné na www: http://www.bazalni-stimulace.cz/bazalni_stimulace.php
19. Ľudové zvyky. tradície, remeslá vo výchove mimo vyučovania [online]. mpc-edu.sk, [cit. 04.06.2015]. Dostupné na www: https://www.google.sk/?gws_rd=ssl#q=vere%C5%A1ov%C3%A1+%C4%BEudov%C3%A9+zvyky%2C+remesl%C3%A1+
20. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra- prierezová téma [online]. stadpedu.sk,[cit.02.06.2015].Dostupné na:www: http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/prierezove_temy/regionalna_vychova.pdf

21. Spojená škola internátna [online]. szsitrtepla.edupage.sk, [cit. 06.06.2015]. Dostupné na www: <http://szsitrtepla.edupage.sk/>

22. Trenčianska Teplá. Teplanský kraj. [online]. trencianskatepla.sk, [cit.05.06.2015]. Dostupné na www: <http://www.trencianskatepla.sk/clanok/hist%C3%B3ria/teplansk%C3%BD-kroj>

23. Zákon z 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In Zbierka zákonov, 2008, čiastka 96, číslo 245.

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Fotografické koláže - Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra v SŠI

Príloha 2 Fotografické koláže – stretnutia s deťmi z MŠ v Tr. Teplej

Príloha 3 Fotografické koláže a pozvánka, Metodický deň: „Integrácia na dlani“

Príloha 4 Ukážka vyučovacej hodiny- metodický deň- Regionálna výchova

Príloha 1 Fotografické koláže - Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra v SŠI



Príloha 2 Fotografické koláže – stretnutia s deťmi z MŠ v Tr. Teplej



Príloha 3 Fotografické koláže a pozvánka, Metodický deň: „Integrácia na dlani“



Metodický deň predstavuje možnosť spájať svet mentálne postihnutých a intaktných detí v spoločných aktivitách. Umožňuje vstúpiť do spoločensko - pracovných a rozumových aktivít, ktoré môžu deti spolu realizovať. Poukazuje na cestu k vzájomnej tolerancii a porozumeniu dvoch odlišných svetov a zároveň umožňuje vstúpiť do krehkého sveta integrácie.

Cieľom metodického dňa je ukážka netradičnej integrácie prostredníctvom učenia sa detí predškolského zariadenia – žiakov špeciálnej základnej školy a praktickej školy k vzájomnej spolupatričnosti.

Špecifické ciele:

- vytvárať u detí a žiakov predpoklady ľudskosti, porozumenia a rešpektovania sa,
- pestovať kladný vzťah k práci,
- rozvoj estetického vnímania detí a žiakov.

Edukačná činnosť je zameraná na:

- pracovné vyučovanie,
- zdravotnú výchovu,
- estetickú výchovu

Program metodického dňa:

1. Príchod účastníkov do 9,40 hod.
 - výstavka prác zo spoločných aktivít za predchádzajúce obdobie
2. Otvorenie MD „Integrácia na dlani“
3. Ukážka spoločných aktivít
 - krátky vstup zo spoločného kultúrneho programu pripravovaného k Dňu matiek,
 - tvorivé dielničky - prezentácia pracovných a estetických zručností detí a žiakov (práca s keramickou hlinou, rôznorodým materiálom..),
 - zdravotná výchova – projekt Veselé zúbky
4. Výmena skúseností účastníkov MD „Integrácia na dlani“
5. Ukončenie MD „Integrácia na dlani“ 11,45 hod.



Príloha 4 Ukážka vyučovacej hodiny- metodický deň- Regionálna výchova

Príprava na vyučovaciu hodinu

Regionálny výchova v primárnom vzdelávaní

Škola	Praktická škola internátna
Predmet	Príprava jedál a výživa
Ročník	I.
Vyučujúci	Mgr. Eva Ševčíková

Tematický celok	Ľudové tradície
Téma	Liečivé bylinky starých mám.
Cieľ hodiny	<p>vzdelávací Žiak, žiačka: - vie pomenovať rastliny liečivé , ktoré rastú v regióne v ktorom žije, vie porozprávať o živote v minulosti- liečenie ochorení – liečivé rastliny Výchovný- pestovanie národnej hrdosti na tradície slovenského národa</p> <p>Žiak v podnetnom a tvorivom pracovnom prostredí si rozvíja svoje pracovné kompetencie. Prostredníctvom diskusie v skupinách si žiak rozvíja personálne a sociálne kompetencie - učí sa s inými a od nich, spolupracuje pri dosahovaní spoločne stanovených cieľov, prispieva k vytváraniu tvorivej a podnetnej sociálnej klímy, prispieva k vytváraniu hodnotných medziludských vzťahov založených na vzájomnej úcte, tolerancii a empatii. Komunikačné kompetencie si žiak rozvíja počas hodiny tým, že sa učí počúvať názory iných, rozumie im, zrozumiteľne objasňuje vlastné názory a zmysluplne argumentuje v prospech názoru, ktorý považuje za správny.</p>
Typ hodiny	hodina základného typu s využitím multimedialných prvkov
Medzipredmetové vzťahy	pomocné práce v administratíve, slovenský jazyk a literatúra, rodinná výchova
Metódy a formy	Poznávacie metódy a) výkladové: rozprávanie, prednáška, objasňovanie, opis b) dialogické: rozhovor, diskusia c) demonštračné: demonštrácia postupu činnosti, ukážky predmetov, zobrazení d) samostatnej práce: samostatné štúdium, pokus, diskusia, riešenie testu, príprava sloganov, počítačovej prezentácie e) poznávacie: výkldovo-ilustratívna, reproduktívna, problémového výkladu, heuristická, výskumná Metódy rozvoja mimopoznávacích funkcií
Materiálne	

prostriedky	<p>-učebné pomôcky- fotografie, inštrukčné listy, Power Point prezentácia- Liečivé byliny</p> <p>- didaktická technika- prehrávač CD- diskov, fotografický prístroj</p> <p>- výpočtová technika</p> <p>-materiálne vybavenie žiaka</p>	
Štruktúra hodiny	Pred vyučovacou hodinou	<p>Pred vyučovacou hodinou v systéme VUC hrá spravidla v učebni hudba. Vľúdne jednanie učiteľa, nezáväzný rozhovor so žiakmi pred hodinou, prispievajú k navodeniu priaznivej sociálnej klímy. Dôležité je zabezpečiť aj vyvetranie miestnosti, optimálne fyzikálne prostredie (teplota okolo 20°C a relatívna vlhkosť vzduchu okolo 70 %). Nadmerné teplo a suchý vzduch vyvolávajú stres. Žiaci by nemali pociťovať hlad a mali by mať možnosť kedykoľvek sa napiť vody.</p> <p>„ Nezačínaj vyučovať toho, kto nie je pripravený na to, aby bol vyučovaný“ ...J.A. Komenský</p>
	Úvodná časť vyučovacej hodiny 5 minút	Motivačný rozhovor: Bylinkárki...
	Prehľad nového učiva /Uvedomenie si cieľov vyučovacej hodiny/ -Aktivita žiakov a žiačok 15 minút Vysvetlenie pojmov: Aktivita žiakov a žiačok 15 minút	<p>Kultúrne dedičstvo- odkaz starých mám</p> <p>Liečenie- <u>liečivé bylinky</u>- tajomstvo liečenia starých mám</p> <p>-Príprava čajov rôznych druhov(podľa druhov ochorení)</p> <p>-Prostriedky na choroby Príprava rôznych „prípravkov“ na choroby...</p>
	Záverečná časť vyučovacej hodiny / Zhrnutie a utvrdenie	<p>Rekapitulácia pojmov:</p> <p>Frontálne opakovanie pomocou otázok a pomocou obrázkov- byliny, názorných ukážok</p> <p>-rekapitulácia pojmov: liečivé bylinky,</p>

	vedomostí/ 5 minút	liečiteľstvo,
	/Zhodnotiaci rozhovor/ 3 minúty	Vyhodnotenie vyučovacej hodiny.
	/Zadanie domácej úlohy/ 2 minúty	Príprava prostriedku od kašľa- med, cibuľa -prírodné antibiotikum- cesnak.

Úvodná časť vyučovacej hodiny (Podrobný popis hodiny):

Úvodná aktivita

Motivácia: vzbudenie poznávacej potreby, má za úlohu dostať žiakov do stav zvýšenej pohotovosti reagovať na podnety, ktoré povedú ich k aktívnemu, samostatnému a tvorivému prístupu k procesu plánovaného učenia sa na vyučovacej hodine.

Trvá približne 10 minút.

Učiteľ navodí situáciu z čias našich prastarých mám, z obdobia keď na Slovensku liečili staré mamy rôznymi bylinkami.

Rozprávanie podľa obrázkov:



Učiteľ

Žiaci vychádzajú zo zadania domácej úlohy – mali priniesť bylinkový čaj.

1. Riešenie problémovej situácie

Nastolením problému, ktorý súvisí s novým učivom, sa žiakom odhaľujú a ozrejmujú protirečenia medzi tým, čo vedia, a tým, čo sa potrebujú naučiť, aby dokázali riešiť nastolený problém. Ide o navodenie určitej nerovnováhy medzi doterajšou predstavou žiakov a novou informáciou. Na vyriešenie nesúlady konštruujú žiaci nové riešenia. Ľahkou formou sa vnášajú do motivačnej časti pojmy **liečivé bylinky**.

2. Prehľad nového učiva (Uvedomenie si cieľov vyučovacej hodiny)

Pozeraj sa hneď od začiatku k cieľu.

Ukáž ho aj žiakovi, aby vidiac sám, kam smeruje, získal nádej, že k nemu môže dôjsť, a sám aj dôjsť chcel.... J.A . Komenský

Učiteľ vysvetľuje nové učivo: Ľudové liečiteľstvo- zvykom bolo, že obyvatelia nechodili k lekárom- nemali finančné prostriedky a zároveň, choroby liečili staré matky rôznymi

bylinkami. Tradícia ľudového liečiteľstva prenášala z generácie na generáciu. Súzvuk obyvateľstva s prírodou. Využívanie plodov zeme na rôzne neduhy.

Najviac používané bylinky: (PPT- prezentácia Liečivé byliny)

Slovensko je ako voňavá záhrada, v ktorej rastie približne 240 druhov liečivých rastlín, ktoré od nepamäti ľudia využívali.

Levandul'a úzkolistá : ľudové názvy: devandul'a, dulenka, vandelička, lavandula



Opis:

Vždyzelený poloker, vysoký 30-100 cm. Levandul'a má šedo-zelené plstnaté listy s výraznou vôňou. Zvyčajne kvitne v júni až v auguste fialkovo-modrými kvetmi zoskupenými na vrcholku stonky. Je teplomilná rastlina obľubujúca slnečné polohy. Pôda jej vyhovuje ľahšia, dobre priepustná, vápenatá s dostatkom živín.

Kuchynské využitie:

Levandul'a má horuko-aromatickú vôňu. V malých množstvách ju používame na okorenenie pečeného mäsa, rybích pokrmov a šalátov so zeleninou, taktiež ňou dochucujeme zaváraniny.

Liečivé účinky:

Čaj z levandule pomáha pri nespavosti, nervovej slabosti, návaloch krvi a bolestiach hlavy. Užíva sa taktiež pri reume. Levandul'ový olej je najobľúbenejšou prísadou relaxačného kúpeľa a pridaním rozmarínu zlepšuje krvný obeh a celkovo oživuje organizmus. Olej z levandule sa využíva v aromaterapii.

Šalvia lekárska-

Ľudové názvy: babie brucho, šalfia, rapaňa, kadidelník, babí rúcho, pikát, šariatka



Opis:

Šalvia lekárska je 20 až 70 cm vysoký, krátko rozkonárený, trváci, silno aromatický poloker s plstnatými šedo zelenými listami. Obľubuje slnečné stanovište, suché, dobre priepustné a vápnité pôdy s dostatkom živín. Kvitne v júni až júli prevažne fialovými, ale aj bielymi a ružovkastými kvetmi. Zbierame listy a mladú vňať tesne pred kvitnutím, za suchého počasia.

Kuchynské využitie

Čerstvými, ale i sušenými lístkami koreníme jahňacinu, baraninu, teľacinu, hydinu i ryby. Dochucujeme ňou maslo, syr, nátierky, cibuľovú polievku, dusené rajčiaky, pečienku, plnky i pečené zemiaky. S rozmarínom dodáva zaujímavú chuť mäkkým syrom a maslu.

Liečivé účinky

Šalvia má silný protibakteriálny účinok, osvedčený pri chorobách ústnej dutiny, hrdla, pri zápale ďasien a paradentóze.

Pravidelným potieraním si zubov listami šalvie docielime vybielenie zubov.

Čaj zo šalvie odstraňuje nočné potenie a pomáha pri pracovnej preťaženosti, nervozite, ťažkostiach v klimaktériu, pri silnej menštruácii.

Dym zo šalvie neutralizuje pachy. Žuvanie čerstvých lístkov odstraňuje zápach z úst.

Mäta pieporná- Ľudové názvy: fefermica, vetrová bylina, prominca, balšam.



Opis:

Mäta pieporná je trvácna 30-100 cm vysoká rastlina

tmavozelenej až fialovo-hnedej farby. Kvitne v júni až septembri. Oblubuje teplé, vlhkejšie a mierne zatienené stanovište. Pôdu musí mať priepustnú, vápennú, bohatú na výživné látky a humus. Pre svoj expanzívny rast ju odporúčame pestovať v nádobách. Zbierame listy a vňať pred kvitnutím.

Kuchynské využitie:

Mäta pieporná má široké uplatnenie. Používa sa čerstvá i sušená vňať do omáčok, mäsa, zemiakov, zeleniny a zeleninových šalátov. Kombinuje sa najlepšie so šalviou. Na dochucovanie čaju je výborný mäťový sirup.

Liečivé účinky:

Zvyšuje telesnú kondíciu, chuť do jedla, posilňuje nervovú sústavu. Je výborným liekom pri všetkých druhoch žalúdočných ťažkostí. Utišuje bolesti žlčníka a žalúdka. Podporuje tvorbu tráviacich štiav, žlče a uvoľňuje svalstvo čriev. Pomáha pri hnačke, zastavuje zvracanie, uvoľňuje kŕče v žalúdku, lieči koliky a choroby čriev. Zmierňuje plynatosť a nadúvanie. Používa sa pri príprave protireumatických prípravkov. Prináša úľavu pri bolestiach hlavy a migrénach.

Medovka lekárska- Ľudové názvy: lemonka, marulka, madlinka, matka, melisa, včelanka

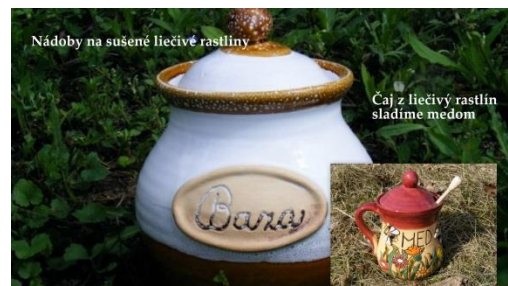


Kuchynské využitie:

Na okorenenie slúžia najmä mladé čerstvé listy zberané ešte pred kvitnutím rastliny. Lístky medovky pridávame do šalátov, bylinkových omáčok, polievok, rybiech a hubových jedál, majonéz, jogurtov, mliečnych nápojov a limonád, no taktiež ňou koreníme grilované jedlá, hydinu a varenú ryžu. Používa sa taktiež pri výrobe likérov "Benediktínka".

Liečivé účinky:

Je silne protívírusová a protibakteriálna. Napomáha pri liečení oparu (herpes). Ak ju užívame vnútorne, pomáha pri nervových problémoch a podráždenosti, najmä u detí. Pôsobí sedatívne a uvoľňuje nervovú sústavu. Je účinná proti nespavosti, melanchólii a depresiám. Inhalácia silice napomáha pri odkášľávaní a uvoľňovaní hlienu. Odvar z medovky je vynikajúci ako relaxačný kúpeľ.



Ciele tejto časti vyučovacej hodiny

- * pochopiť podstatu prečo ľudia kedysi zberali liečivé rastliny,
- * popísať aké účinky majú liečivé rastliny, aké je ich využitie,
- * vysvetliť prečo sa odkaz starých mám rozvíja,
- * popísať motivácie, ktoré ľudí viedli k využívaniu ľudového liečiteľstva

a) **Aktivita žiakov:** Žiaci a žiačky varia čaje. Čítajú si aké účinky majú čaje a načo ich používame.

Aktivita žiakov a žiačok:

Žiakom a žiačkam je ponúknutá Power-Point prezentácia.

Prezentovaná je PPT Liečivé rastliny.

-Príprava prostriedkov, ktoré sa pripravujú na rôzne choroby- napr. cibuľa a med na kašeľ,

cesnak - antibiotikum.

Závěrečná část vyučovací hodiny

/Zhrnutie a utvrdenie učiva/

3 minúty

Frontálne opakovanie pomocou otázok a pomocou obrázkov

Zhodnotiaci rozhovor (cca 2 min.)

Učiteľ dáva príležitosť žiakom na vyjadrenie svojich postojov, názorov na priebeh a organizáciu vyučovacej hodiny a na prebrané učivo formou krátkeho rozhovoru. Takáto sebareflexia, uvažovanie dáva v procese vyučovania príležitosť k odstupu od učebného procesu a k zhodnoteniu obsahu a spôsobu predchádzajúcej učebnej činnosti. Študenti si vytvárajú interpretáciu vyučovacej hodiny. Podpora sebareflexie žiakov môže významne napomôcť rozvoju ich kompetencií.

Učiteľ povzbudzuje a pýta sa niektorých žiakov na ich názor a hodnotenie prebraného učiva z hľadiska ich skúseností, zážitkov, záujmov, či pochopenia predkladaného učiva. Učiteľ aj pri tejto aktivite výučby môže venovať pozornosť tomu, ako si žiaci učivo osvojujú. Pri hodnotení daným žiakom sa ostatní zamýšľajú nad vlastným hodnotením hodiny a porovnávajú. Rozmýšľajú, akú hodnotu má pre nich učebná činnosť. Žiaci sú vedení k tomu, aby sami, na základe vlastných skúseností rozvíjali svoje hodnotiace myslenie, spôsobilosť hodnotiť veci a javy, seba a iných, a to v oblasti racionálnej, estetickej a etickej. Učiteľ venuje pozornosť otázkam prežívania, postojom, potrebám, hodnotám, vzťahom, ktoré sa žiaci učia vyjadrovať. Uvážené, systematické sebahodnotenie práce učiteľa a žiakov má byť zakotvené v každodennom procese výučby, stať sa jeho neprehliadnuteľnou, neoddeliteľnou súčasťou.

Žiaci vyjadrujú svoje postoje, názory na priebeh a organizáciu vyučovacej hodiny, na jednotlivé didaktické aktivity. Sebahodnotia prácu na vyučovacej hodine.

Výstupom je výstavka bylín, herbár bylín ktorú žiaci vytvoria .



Zadanie domácej úlohy:

Príprava prostriedku od kašľa- med, cibuľa
-prírodné antibiotikum- cesnak.

Použité zdroje:

- Blaško, M. *Úvod do modernej didaktiky I.* Dostupné na <http://web.tuke.sk/kip/main.php?om=1300&res=low&menu=1310>
- <http://www.miniopterus.sk/download/LR6prace.pdf>

- <http://www.zsbreznno.edu.sk/files/lieciverastliny.pdf>